

Opas yhdessä hankkimiseen

Tekijä:
Annika Koskikare, Hankintakulma Oy

Julkaistu 5 / 2026

Johdanto	3
Määritelmät haltuun	4
Sidosyksiköiden ja yhteishankintayksiköiden eroavaisuudet	5
Miksi tarpeen erottaa toisistaan?	5
Sidosyksikön ja yhteishankintayksikön keskeisimmät eroavaisuudet	6
Yhteishankintayksikön keskeisimmät piirteet.....	6
Yhteishankintayksiköltä hankkiminen	8
Valtiosektorin yhteishankintavelvoite	10
Hankintarenaan ABC	11
Perustiedot hankintarenaasta	11
Hankintarenaan erilaiset toteutustavat	14
Tarvittavat asiakirjat hankintarenaassa	17
Miten hankintarengas perustetaan?	18
Kilpailuttaminen hankintarenaana	22
Päätöksenteko	23
Viestintä hankintarenaassa	24
Sopimusten sitovuus	25
Perustiedot sopimuksen sitovuudesta	25
Liittyminen tai sitoutuminen yhteishankintaan ja sen sitovuus.....	26
Sopimus hankintayhteistyöstä ja sen sitovuus	28
Hankintasopimus hankintarenaan kilpailutuksen jälkeen.....	29
Hankintasopimuksen tekeminen yhteishankinnassa	30
Liitteet	31

Johdanto

Yhdessä hankkiminen on tunnistettu hankintalain 2 §:ssä tehokkaaksi keinoksi hoitaa hankintojen tekeminen: *Hankintayksiköt voivat käyttää puitejärjestelyjä sekä tehdä yhteishankintoja tai hyödyntää muita yhteistyömahdollisuuksia julkisten hankintojen tarjouskilpailuissa hallinnollisten tehtävien vähentämiseksi.*

Tähän yhdessä hankkimisen oppaaseen on koottu sidosyksiköiden ja yhteishankintayksiköiden keskeisimmät eroavaisuudet sekä tietoa hankintarenkaasta. Oppaassa on käytännönläheisiä vinkkejä ja mallilausekkeita erilaisiin yhdessä hankkimisen tilanteisiin. Tavoitteena on, että opas on hyödyllinen tukimateriaali tilanteisiin, kun hankintayksikössä pohditaan erilaisia yhdessä hankkimisen vaihtoehtoja.

Mikäli useammalla hankintayksiköllä on samankaltainen tarve, yhdessä hankkiminen säästää parhaimmillaan kilpailuttamiseen käytettäviä resursseja ja vähentää päällekkäistä työtä, kun jokaisen hankintayksikön ei tarvitse hoitaa kilpailuttamista yksin. On myös mahdollista, että kun useampi hankintayksikkö yhdistää hankintavolyyminsa, suurempi hankintavolyymi houkuttelee tarjoajia jättämään tarjouksen, mikä alentaa tavaroiden tai palveluiden yksikköhintoja.

Yhdessä hankkiminen vaatii ennakkointia. Kiireellisen tarpeen edessä ei useinkaan ole aikaa aloittaa hankintarenkaana tai muuta yhdessä toteutettua kilpailuttamista, ellei ole tiedossa, kenen kanssa yhteistyötä voisi tehdä. Mikäli hankintayksikkö haluaa toteuttaa hankinnan yhteisenä hankintana, täytyy hankinnat suunnitella etukäteen.

Sidosyksikkösääntelyn muuttuessa hankintayksiköillä on hyvä hetki aloittaa strateginen pohdinta siitä, miten oma organisaatio suhtautuu yhdessä hankkimiseen – halutaanko kaikki tehdä itse vai halutaanko etsiä synergiaetuja esimerkiksi lähikunnista tai samankaltaisista organisaatioista.

Opasta laadittaessa haastateltiin seuraavia hankintayksiköitä ja yhteishankintayksiköitä: Hansel Oy, Sarastia Oy, Sansia Oy, Tornion kaupunki, Varsinais-Suomen hyvinvointialue, Tulli ja Pohjois-Karjalan hankintatoimi. Lämmin kiitos jokaiselle haastatteluun osallistuneelle. Kokemuksia kerättiin myös Forms-kyselyllä, kiitokset jokaiselle vastaajalle.

Määritelmät haltuun

Hankintayksikkö

Hankintayksikkö on julkisen hankinnan toteuttava viranomainen tai muu hankintalainsäädännön mukaan hankintalain noudattamiseen velvoitettu yksikkö, kuten kunta, kaupunki, ministeriö tai virasto.

Oppaassa paikoitellen käytetty termi ”asiakas” viittaa aina hankintayksikköön.

Hankintarengas

Hankintarengas on useamman hankintayksikön keskenään sopima yhteistyöjärjestely, jolla hankintayksiköt hankkivat yhdessä tarvitsemansa tavaran, palvelun tai rakennusurakan. Hankintarenkaana hankkiminen on yksi yhdessä hankkimisen tapa. Hankintarenkaan on noudatettava hankintalakia hankkiessaan yhdessä.

Hankintarengas voidaan perustaa yksittäistä hankintaa tai pidempiaikaista yhteistyötä varten. Oppaassa kutsutaan hankintarenkaiksi sekä yksittäistä hankintaa että pidempiaikaista hankintayhteistyötä varten perustettuja yhteistyöjärjestelyjä.

Yksittäistä hankintaa varten perustettu hankintarengas on kyseessä, kun esimerkiksi kolme hankintayksikköä päättää kilpailuttaa yhdessä toimistotarvikkeet. Pidempiaikaista hankintayhteistyötä varten perustettu hankintarengas taas on pysyvämpi ja ennalta sovittu yhteistyöjärjestely, jossa hankinnat tehdään yhdessä tai keskitetysti ja yhteistyö on toistuvaa ja säännöllistä.

Yhteishankintayksikkö

Yhteishankintayksikkö tarkoittaa hankintayksikköä, joka on nimenomaisesti perustettu hoitamaan yhteishankintatoimintoja, eli tarjoamaan esimerkiksi puitejärjestelyjä ja dynaamisia hankintajärjestelmiä, ja mahdollisesti hankintojen tukitoimintoja, eli hoitamaan hankintamenettelyjen valmistelua ja hallinnointia hankintayksiköiden nimissä ja puolesta.

Yhteishankintayksikkö saa tarjota näitä toimintoja vain sen suoraan tai välillisesti omistaville hankintayksiköille tai sellaisille hankintayksiköille, joiden oikeudesta käyttää yhteishankintayksikön toimintoja on erikseen säädetty.

Yhteishankintayksikön yhteishankinta voidaan toteuttaa eri tavoin. Eri yhteishankinnan mallit vaikuttavat siihen, miten hankintayksikkö voi hankkia tarpeensa mukaisen tuotteen yhteishankinnan sisällä.

Sidosyksikkö

Hankintalakia ei sovelleta hankintaan, jonka hankintayksikkö tekee sidosyksiköltään. Sidosyksikköhankinnasta käytetään usein nimitystä in-house hankinta. Sidosyksiköllä tarkoitetaan hankintayksiköstä muodollisesti erillistä ja päätöksenteon kannalta itsenäistä yksikköä. Sidosyksikössä ei saa olla muiden kuin hankintayksiköiden pääomaa.

Lisäksi sidosyksikköaseman edellytyksenä on, että hankintayksikkö yksin tai yhdessä muiden hankintayksiköiden kanssa käyttää määräysvaltaa yksikköön samalla tavoin kuin omiin toimipaikkoihinsa ja että yksikkö harjoittaa enintään viiden prosentin ja enintään 500 000 euron osuuden liiketoiminnastaan muiden tahojen kuin niiden hankintayksiköiden kanssa, joiden määräysvallassa se on.

Määräysvaltakriteerin lisäksi hankintalakiin ollaan lisäämässä 10 prosentin omistajuusvaatimus. Hallituksen esitys on vielä eduskunnassa tätä opasta laatiessa, mutta muutoksen voimaan tullessa hankintayksiköiden tulee huomioida voimassa oleva laki myös tältä osin.

Hilma

Hilma on julkisten hankintojen palvelu, jossa hankintayksiköt voivat kilpailuttaa hankintojaan sekä ilmoittaa tulevista hankinnoistaan, käynnissä olevista kilpailutuksistaan ja päättyneiden kilpailutustensa tuloksista. Hilma löytyy osoitteesta hankintailmoitukset.fi.

Sidosyksiköiden ja yhteishankintayksiköiden eroavaisuudet

Miksi tarpeen erottaa toisistaan?

Sidosyksikön ja yhteishankintayksikön yhteinen tunnusmerkki on se, että hankintayksikön on mahdollista tehdä hankintoja molempien avulla ilman itse käynnistämäänsä kilpailutusprosessia.

Sidosyksikköpoikkeus ja yhteishankintayksikköpoikkeus ovat kuitenkin kaksi erillistä tilannetta, joiden eroavaisuuksien hahmottaminen on tärkeää. Tilannetta voi lisäksi sekoittaa se, että osa sidosyksikköyhtiöistä on samanaikaisesti myös yhteishankintayksiköitä. Hankintayksikön on kuitenkin oltava itse selvillä siitä, kumpaa soveltamisalapoikkeusta se soveltaa hankintaa tehdessään, koska se kantaa ratkaisuisista itse vastuun.

Markkinaoikeuden ratkaistavana oli tapaus MAO 867/17, jossa hankintayksikkö muutti hankintapäätöksen perustelut sidosyksikköhankinnasta siihen, että kyseessä olikin hankinta yhteishankintayksiköltä.

Tapauksessa Sastamalan kaupunki teki hankintapäätöksen terveydenhuollon tarvikkeiden hankkimisesta Tuomi Logistiikka Oy:ltä. Päätöstä perusteltiin sillä, että kyseessä oli hankinta sidosyksiköltä.

Hankintayksikkö julkaisi hankinnasta suora hankintailmoituksen Hilmassa. Alalla toiminut tarjoaja huomasi ilmoituksen ja valitti markkinaoikeuteen. Perusteenaan valittaja esitti mm., että Tuomi Logistiikka Oy ei ollut Sastamalan kaupungin sidosyksikkö ja että kyseessä oli laiton suora hankinta.

Sastamalan kaupunki teki hankintaoikaispäätöksen, jolla se muutti perusteluita siten, että kyseessä onkin hankinta yhteishankintayksiköltä.

Markkinaoikeus katsoi ratkaisussaan, että Sastamalan kunta ei ollut menetellyt hankintasäännösten vastaisesti hankkiessaan terveydenhuollon tarvikkeet yhteishankintayksiköltä.

Sidosyksikön ja yhteishankintayksikön keskeisimmät eroavaisuudet

Yhteishankintayksikön omistajuusvaatimuksen täyttymiseen riittää omistajuus, kun taas sidosyksiköiltä vaadittava tosiasiallisen määräysvallan vaatimus on korkeammalla. Sidosyksikön tunnusmerkkeihin kuuluu myös ulosmyynnin tarkkailu, mitä taas ei tarvitse tehdä yhteishankintayksikössä.

Sidosyksikkö tuottaa usein palveluita myös itse ja myy niitä omistajilleen, kun taas yhteishankintayksikkö kilpailuttaa tuotteet ja palvelut markkinoilta. Yhteishankintayksikkö voi kuitenkin tuottaa itse hankintoihin liittyviä tukitoimintoja.

Hankintayksikkö ei itse kilpailuta sidosyksiköltä tehtäviä yksittäisiä hankintoja sidosyksikön kilpailuttaessa hankintansa hankintayksikkönä, mutta yhteishankintayksikön yhteishankinnoista tehtävät yksittäiset hankinnat voivat vaatia sisäisen kilpailutuksen.

Sidosyksiköiden ja yhteishankintayksiköiden välillä on siten merkittäviä eroja. Hankintayksiköiden on siten oltava tarkkana sen osalta, mihin säännökseen kilpailuttamisveloitteesta poikkeaminen perustuu.

Yhteishankintayksikön keskeisimmät piirteet

Yhteishankintayksikkö tarkoittaa hankintayksikköä, joka tarjoaa yhteishankintatoimintoja ja mahdollisesti hankintojen tukitoimintoja sen suoraan tai välillisesti omistaville hankintayksiköille tai sellaisille hankintayksiköille, joiden oikeudesta käyttää yhteishankintayksikön toimintoja on erikseen säädetty. Edellytyksenä on, että yhteishankintayksikkö toimii edellä mainittujen tehtävien hoitamiseksi ja että se on nimenomaisesti perustettu hoitamaan näitä tehtäviä.

Yhteishankintayksiköt voivat olla valtion tai kuntien yhteishankintayksiköitä tai alueellisia yhteishankintayksiköitä.

Seuraavaksi käsitellään yhteishankintayksikköaseman edellytykset. Jos yhteishankintayksikkönä esiintyvä taho ei täytä yhteishankintayksikön määritelmää, sen asiakkaat eivät voi vedota soveltamisalapoikkeukseen eivätkä hyödyntää yhteishankintayksikön sopimuksia.

Hankintayksikkö-status

Yhteishankintayksikön ja myös yhteishankintayksikön asiakkaiden on oltava hankintalain määritelmän mukaisesti hankintayksiköitä.

Yhteishankintatoimintojen tarjoaminen ja mahdolliset tukitoiminnot

Yhteishankintayksikön toiminnan perustana tulee olla yhteishankintatoimintojen ja mahdollisesti hankintojen tukitoimintojen tuottaminen.

Yhteishankintatoiminto tarkoittaa pysyväisluonteista toimintoa, jonka tarkoituksena on joko hankintayksiköille tarkoitettujen tavaroiden ja palvelujen hankkiminen tai hankintasopimusten, puitejärjestelyjen tai dynaamisten hankintajärjestelmien tekeminen.

Tukitoiminnoilla puolestaan tarkoitetaan esimerkiksi sähköisen kilpailutusjärjestelmän tarjoamista, hankintoihin liittyvää neuvontaa tai hankintamenettelyjen valmistelua ja hallinnointia hankintayksiköiden nimissä ja puolesta.

Alla oleva esimerkki havainnollistaa sitä, mikä on sallittua tukitoimintaa ja mikä ei.

Markkinaoikeuden ratkaisussa MAO:339/19 oli kyse mm. siitä, oliko kunta voinut osana kuljetustenohjauskeskusjärjestelmän hankintaa hankkia ajonvälityspalvelun ilman kilpailutusta.

Markkinaoikeus katsoi ratkaisussaan, että Valkeakosken kaupunki sai hankkia kuljetuspalvelut Tuomi Logistiikka Oy:ltä, sillä kuljetuspalvelujen osalta Tuomi Logistiikka Oy oli kilpailuttanut palvelut yhteishankintayksikköasemassa Valkeakosken kaupunkiin nähden.

Ajonvälityspalvelun osalta markkinaoikeus totesi ratkaisussaan, että siinä ei ollut kyse hankintojen tukitoiminnosta. Ajonvälityspalvelun osalta Tuomi Logistiikka Oy ei ollut yhteishankintayksikköasemassa Valkeakosken kaupunkiin nähden.

Päätöksen mukaan Valkeakosken kaupunki menetteli hankintasäännösten vastaisesti, koska se oli hankkinut ajonvälityspalvelun ilman kilpailutusta.

Omistajuus

Yhteishankintayksikön toiminnan tulee kohdistua sen suoraan tai välillisesti omistaviin hankintayksiköihin taikka yksiköihin, joiden oikeudesta käyttää yhteishankintayksikköä on erikseen säädetty. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että hankintayksikön tulee omistaa yhteishankintayksiköstä osuus. Omistus voi olla myös välillistä. Lisäksi Hansel Oy:n osalta sen asiakkaista on säädetty lailla.

Perustaminen

Yhteishankintayksikön tulee toimia yhteishankintayksikkönä. Lisäksi sen tulee olla perustettu toimimaan yhteishankintayksikkönä tai sen tehtäviksi tulee olla nimenomaisesti säädetty tai määrätty yhteishankintojen tekeminen.

Yhtiömuotoisten yhteishankintayksiköiden toimialaa koskeva määräys tehdään yleensä kaupparekisteriin.

Toiminnan tulee lisäksi olla pysyvää, joten satunnaisia yhteishankintoja tekevää yksikköä ei katsota yhteishankintayksiköksi. Yhteishankintayksikköasema ei synny myöskään yksittäisen toimeksiantona tehdyn yhteishankinnan myötä.

Yhteishankintayksiköltä hankkiminen

Hankintayksikkö voi hankkia tavaroita tai palveluita käyttäen yhteishankintayksikön tekemää hankintasopimusta, puitejärjestelyä tai dynaamista hankintajärjestelmää (DPS). Yhteishankintayksikkö voi tarjota hankintayksiköille erilaisia tapoja toteuttaa hankinta yhteishankinnan sisällä:

Tavallinen hankintasopimus

Yhteishankintayksikkö on kilpailuttanut sopimukseen sitoutuneille asiakkailleen tavallisen hankintasopimuksen, johon määritellään hankinnan kohde, sopimuksen osapuolet sekä muut olennaiset ehdot. Kun hankintasopimus on allekirjoitettu, rakennusrakka toteutetaan, palveluntuotanto aloitetaan tai tavarat toimitetaan. Tavallinen hankintasopimus eroaa puitejärjestelystä siten, että siinä kaikki hankinnan ehdot on vahvistettu, kun taas puitejärjestelyssä kaikkia sopimuksen ehtoja tai esimerkiksi tilausmääriä ei aina ole vahvistettu.

Yhden toimittajan puitejärjestely

Yhteishankintayksikkö on kilpailuttanut puitejärjestelyn, johon on valittu vain yksi toimittaja. Tässä mallissa hankintayksikön ei tarvitse tehdä lainkaan sisäistä kilpailutusta, vaan se voi ostaa tältä yhdeltä valitulta toimittajalta tarvitsemansa tavarat tai palvelut.

Puitejärjestely, jossa toimittajat ovat etusijajärjestyksessä (ranking)

Yhteishankintayksikkö on kilpailuttanut useamman toimittajan puitejärjestelyn, jossa toimittajat on asetettu etusijajärjestykseen ja joka ei vaadi hankintayksiköltä sisäistä kilpailuttamista. Hankintayksikkö voi ostaa rankingin mukaisessa järjestyksessä tarvitsemansa tavarat tai palvelut. Tällöin kilpailutuksen perusteella on määritetty ensisijainen toimittaja, jolta hankinnat lähtökohtaisesti tehdään. Kuitenkin, jos

ensisijainen toimittaja ei kykene hankintaa toimittamaan, hankintayksikkö voi hankkia etusijajärjestyksessä seuraavilta.

Puitejärjestely, joka vaatii kevennetyn kilpailutuksen

Yhteishankintayksikkö on perustanut puitejärjestelyn, johon on valittu mukaan useampi toimittaja. Puitejärjestelyn sääntöjen mukaan hankintayksikön tulee tehdä kevennetty kilpailutus puitejärjestelyn sisällä.

Puitejärjestely, jossa on määritetty etusijajärjestys ja minikilpailutusmekanismi

Yhteishankintayksikkö on perustanut puitejärjestelyn, johon on valittu useampi toimittaja. Puitejärjestelyn säännöissä on määritetty esimerkiksi euroraja, jonka alittavissa hankinnoissa noudatetaan etusijajärjestyttä, ja jonka ylittävissä hankintayksikön tulee toteuttaa kevennetty kilpailutus.

Puitejärjestely, jossa osaksi kiinteät ehdot ja osaksi kevennetyn kilpailutuksen mekanismi

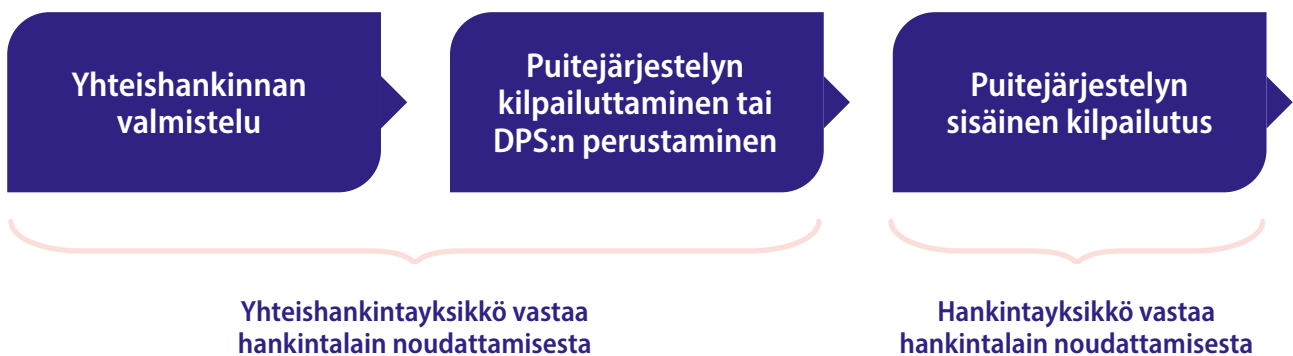
Yhteishankintayksikkö on kilpailuttanut hankintasopimuksen, jossa on myös puitejärjestelyn sisäisen kilpailutuksen mahdollisuus. Sopimuksessa voi olla määritelty sitovat hinnat ja toimitusehdot vakiintuneille tuotteille, ja niistä poikkeaviin tarjouspyynnöissä määriteltyihin tarpeisiin hankintayksikkö voi kilpailuttaa itselleen toimittajan kevennetyllä kilpailutuksella.

Dynaaminen hankintajärjestelmä (DPS)

Hankintayksiköt valitsevat tuotteet ja palvelut sekä toimittajan kilpailuttamalla, sillä jokainen yksittäinen hankinta DPS:n sisällä on kilpailutettava. Kilpailutusvelvoite koskee myös kansalliset kynnyksarvot alittavia hankintoja, jos DPS on kilpailutettu kynnyksarvot ylittävänä.

Näin ollen osassa tilanteista hankintayksikön tulee tehdä yhteishankinnan sisäinen kilpailutus ja osassa taas ei tarvitse. Hyödyntäessään yhteishankintaa hankintayksikön ei tarvitse julkaista suorahankintailmoitusta Hilmassa.

Yhteishankintayksikkö vastaa siitä, että puitejärjestely on kilpailutettu tai DPS on perustettu hankintalain säännöksiä noudattaen. Hankintayksikkö taas vastaa itse toteuttamisestaan vaiheista, kun se käyttää yhteishankintayksikön yhteishankintasopimusta.

Yhteishankinnat on koettu käteväksi tavaksi hankkia esimerkiksi Espoossa:

Yhteishankinnoissa Espoon kaupunki saa parhaimmillaan laadukkaasti kilpailutetun sopimuksen, säästäen samalla omia kilpailutusresurssejaan. Myös sopimuskaudella toiminta on helppoa, kun yhteishankintayksikkö vastaa sopimuksen hallinnoinnista.

Sansia on tunnistanut onnistumisen avaimiksi yhteishankinnoissa:

- **Avoimuus ja vuorovaikutus:** Yhteishankinta edellyttää, että substanssiryhmät ovat tavoitettavissa, tietävät roolinsa ja toimivat sovitusti. Hankinnassa avoin keskustelu ja suunnitelmallisuus ovat ratkaisevassa roolissa.
- **Markkinatiedon hyödyntäminen:** Kattava ja monipuolinen markkinakartoitus auttaa yhtenäistämään käytäntöjä ja määrittelemään tuotteen realistisesti.
- **Yhteinen tahtotila:** Vaikka tarpeet olivat erilaisia, yhteinen tavoite ja hyvä yhteistyö varmistavat hankinnan onnistumisen. Markkinavuoropuhelulla ja keskusteluilla toimittajien kanssa on iso rooli, ne auttavat löytämään ratkaisuja, jotka huomioivat eri organisaatioiden tarpeet ja luovat pohjan yhteiselle lopputuotteelle.

Valtiosektorin yhteishankintavelvoite

Valtion talousarviota koskevassa laissa on säädetty valtionhallinnon hankintojen keskittämisestä. Se määrittelee yhteishankinnan piiriin tulevat tuotteet seuraavasti:

Yhteishankittavat tuotteet

- hallinnon käyttöön tarvittavat tavanomaiset tavarat ja palvelut
- laajasti käytettävät tavanomaiset tietotekniset laitteistot ja niiden ohjelmistot
- hallinnon yhteiset tietojärjestelmät.

Lisäksi valtionhallinnon osalta määrätään siitä, että valtion virastojen ja laitosten tulee käyttää Hanselia valtion yhteishankintayksikkönä, eikä niillä ole oikeutta käyttää muita yhteishankintayksiköitä. Valtiovarainministeriön päätöksellä täsmennetään, mitä tuoteryhmiä tämä velvoite koskee, eli ne tuoteryhmät, jotka valtionhallinnon on hankittava käyttäen yhteishankintayksikön tekemiä yhteishankintasopimuksia.

Valtiosektoriin kuuluva hankintayksikkö voi poiketa yhteishankintavelvoitteesta seuraavissa tilanteissa:

- Hankintayksikön tuotteen tai palvelun laadulle tai koostumukselle asettamat vaatimukset poikkeavat huomattavasti siitä, mitä yhteishankinnalla saavutetaan tai yhteishankintaa koskeva sopimus tarjoaa.
- Yhteishankintaa käyttämällä hankinnan loppuhinta hankintayksikölle muodostuu huomattavasti korkeammaksi kuin kokonaiskustannus käytettäessä muuta kilpailuttamista tai omaa hankintaa.

Hankintarenkaan ABC

Perustiedot hankintarenkaasta

Hankintarengas on hankintayksiköiden keskenään sopima järjestely, jolla hankintayksiköt hankkivat yhdessä tarvitsemansa tavaran, palvelun tai rakennusurakan. Hankintalaki tuntee hankintarenkaat, vaikka laista ei kyseistä termiä löydykään.

Hankintarenkaana toteutettu hankinta voi parhaimmillaan poistaa päällekkäistä kilpailutustyötä ja säästää sitä kautta resursseja. Myös hankintarenkaan suurempi hankintakokonaisuus voi johtaa edullisempiin tarjousten yksikköhintoihin. Yhdessä tekemällä pääsee myös oppimaan muiden hankintayksiköiden parhaita käytäntöjä ja jopa paikkaamaan omissa organisaatioissa olevaa osaamisvajetta. Edellä mainittujen syiden takia on hyvä keskustella muiden hankintayksiköiden kanssa ja selvittää, millaisia yhdessä ostamisen etuja hankintarenkaana voi saavuttaa.

Hankintarengas voidaan perustaa vain yhtä hankintaa, pidempiaikaista hankintayhteistyötä tai järjestäytyntä hankintatoimintaa varten.

21 § Muut yhteishankinnat

Hankintayksiköt voivat sopia yksittäisen hankinnan toteuttamisesta yhdessä. Hankintaan osallistuvat hankintayksiköt vastaavat yhdessä tämän lain säännösten noudattamisesta, jos hankinta toteutetaan kokonaisuudessaan kaikkien hankintaan osallistuvien hankintayksiköiden nimissä ja niiden puolesta. Tätä yhteisvastuuta sovelletaan myös tilanteissa, joissa yksi osallistuvista hankintayksiköistä toteuttaa hankintamenettelyn omasta ja osallistuvien hankintayksiköiden puolesta.

Jos hankintamenettelyä ei toteuteta kaikkien osallistuvien hankintayksiköiden nimissä ja puolesta, osallistuvat hankintayksiköt vastaavat yhdessä tämän lain säännösten noudattamisesta siltä osin kuin ne ovat toteuttaneet hankintamenettelyn vaiheet yhdessä. Osallistuva hankintayksikkö on yksin vastuussa tämän lain säännösten noudattamisesta niiden vaiheiden osalta, jotka se toteuttaa omissa nimissään ja omasta puolestaan.

Esimerkkitarina yhtä hankintaa varten perustetusta hankintarenkaasta:

Tornion kaupunki kilpailutti IT-laitteiden puitejärjestelyn hankintarenkaana yhdessä koulutuskuntayhtymän ja toisen kunnan kanssa. Tarvekartoituksen ja keskustelun perusteella todettiin, että synergiaetuja on, ja että hankintarengas kannattaa perustaa. Hankinnan ennakoitu arvo oli 2.600.000 euroa ja se oli jaettu kolmeen osa-alueeseen.

Tornion kaupunki määriteltiin vastuulliseksi hankintayksiköksi, koska sen euromääräinen osuus hankinnan kohteesta oli suurin. Tornion kaupunki vastasi kilpailutuksen toteuttamisesta sähköisellä kilpailutusjärjestelmällä. Koulutuskuntayhtymä vastasi sopimusluonnoksen laatimisesta ja toinen kunta osaltaan hankinnan kohteen vaatimusmäärittelystä.

Hankintarenkaan puitejärjestely saatiin voimaan aikataulussa ja jokainen on sen jälkeen minikilpailuttanut itsenäisesti. Jokainen mukana ollut hankintayksikkö on lisäksi tehnyt itsenäisen päätöksen option käyttöönotosta.

Hankintarenkaana kilpailuttaminen voi muodostua myös perinteeksi:

Varsinais-Suomen hyvinvointialueella on pitkät perinteet hoitotarvikehankintojen kilpailuttamisesta hankintarenkaana jo sairaanhoitopiirien ajoilta. Suurin osa hankintarenkaana tehtävistä hankinnoista kilpailutetaan Varsinais-Suomen, Satakunnan ja Pohjanmaan hyvinvointialueille.

Yhtenä esimerkkinä hankintarenkaana tehdystä hankinnasta on arvoltaan ja volyymeiltaan suuri diabetestarvikkeiden kilpailutus, joka saatiin päätökseen vuonna 2024. Kyseessä oli iso kokonaisuus, jossa samaan kilpailutukseen on yhdistetty mm. insuliinipumput tarvikkeineen, ketoaine- ja verensokerimittarit ja liuskat, glukoosimonitorointi, kynäneulat ja insuliiniruiskut.

Varsinais-Suomen hyvinvointialue toimi kilpailuttajana hankinnassa. Jokainen osallistuva hankintayksikkö kokosi substanssiasiantuntijoiden työryhmän, joka osallistui hankintaan määrittämällä yhteistyössä hankinnan kohdetta ja vaatimuksia sekä osallistumalla tarjottujen tuotteiden arviointiin. Mukana olevat hankintayksiköt toimittivat omilta työryhmiltään saamansa tiedot kilpailuttavalle taholle, jonka tehtävänä oli koko alueen työryhmien koordinointi, kilpailutuksen aikataulutus ja tekninen toteutus sekä hankinnan etenemisestä tiedottaminen koko kilpailutusprosessin ajan.

Yhteisen kilpailutuksen tuloksena saatiin aikaan merkittävät säästöt ja tuotevalikoiman selkeytyminen ja yhtenäistyminen, kuitenkin loppukäyttäjien erilaiset tarpeet huomioiden. Tärkeänä tekijänä tulosten saavuttamisessa oli jo valmiiksi suurten volyymien yhdistäminen, jolla oli vaikutusta tarjoushalukkuuteen ja hintatasoon kilpailun lisääntymisen myötä.

Esimerkkitarina pysyvistä hankintarenkaasta:

Pohjois-Karjalan hankintatoimi on seudullinen hankintarengas, joka kilpailuttaa yhteistyötahoilleen erilaisia puitesopimuksia, joista esimerkkinä toimisto- ja koulutarvikkeet, kouluvihkot ja kalenterit -hankinta. Hankinnan ennakoitu arvo oli 1 800 000 € ja se oli jaettu kolmeen osa-alueeseen.

Pohjois-Karjalan hankintatoimi tiedusteli aluksi yhteistyötahoiltaan, ketkä haluavat olla sopimuksessa mukana. Samalla kartoitettiin aiemman sopimuskauden kokemukset, tehdyt reklamaatiot ja muut uudessa kilpailutuksessa huomioitavat asiat. Hankintaan halusi osallistua 23 hankintayksikköä.

Pohjois-Karjalan hankintatoimi vastasi kilpailutuksen toteuttamisesta sähköisellä kilpailutusjärjestelmällä ja koordinoi hankinnan vertailuvaiheeseen kuuluneen koekäytön. Hankintarenkaan puitejärjestely saatiin voimaan aikataulussa ja jokainen tilaaja on sen jälkeen tehnyt tilauksia osto-ohjeen mukaisesti.

Hankintarenkaaseen osallistuvien hankintayksiköiden määrälle ei ole asetettu hankintalaissa ala- tai ylärajaa. Osallistuvien hankintayksiköiden määrää voi pohtia hankinnan kohteen näkökulmasta: jos hankinnan kohde on kaikilla osallistuvilla hankintayksiköillä sama, voi osallistujia olla suurikin määrä. Mikäli hankinnan kohteeseen täytyy tehdä paljon poikkeuksia jokaiselle osallistuvalla hankintayksiköllä, voi olla parempi rajoittaa osallistuvien hankintayksiköiden määrää. Lukuisat hankinnan kohteeseen tehtävät poikkeukset ja räätälöinnit hankaloittavat tarjouksen tekemistä, koska tarjoajien voi olla hankala hahmottaa hankinnan kohdetta.

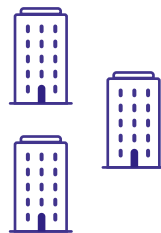
Hankintarenkaan erilaiset toteutustavat

Hankintarengas voi toteuttaa hankinnan useilla erilaisilla tavoilla:

Vain yksi kilpailutus kaikkien puolesta

- ✓ Kaikki hankintarenkaassa mukana olevat hankintayksiköt määrittelevät hankinnan kohteen yhdessä ja toteuttavat kilpailutuksen yhdessä.
- ✓ Hankinta toteutetaan kokonaisuudessaan kaikkien hankintayksiköiden nimissä.
- ✓ Hankintaan osallistuvat hankintayksiköt vastaavat yhdessä hankintalain säännösten noudattamisesta.

Tarjouspyynnössä, hankintapäätöksessä ja sopimuksessa on mainittuna kaikkien hankintarenkaaseen osallistuvien hankintayksiköiden nimet. Tällöin kukin hankintayksikkö itse hyväksyy ja allekirjoittaa asiakirjat, ellei allekirjoitusvaltuutusta ole laillisella tavalla valtuutettu toisen tehtäväksi. On tyypillistä, että esimerkiksi tarjouspyynnön voi allekirjoittaa yksi muiden puolesta. Hankintapäätöksen ja sopimuksen osalta on hankintayksikön tyypistä riippuen arvioitava, voiko allekirjoitus- ja päätöksenteko-oikeutta siirtää toiselle hankintayksikölle.

Hankinnan kohteen
määrittely yhdessä

Vain yksi kilpailutus kaikkien puolesta

Yksi valtuutetaan toimimaan muiden puolesta

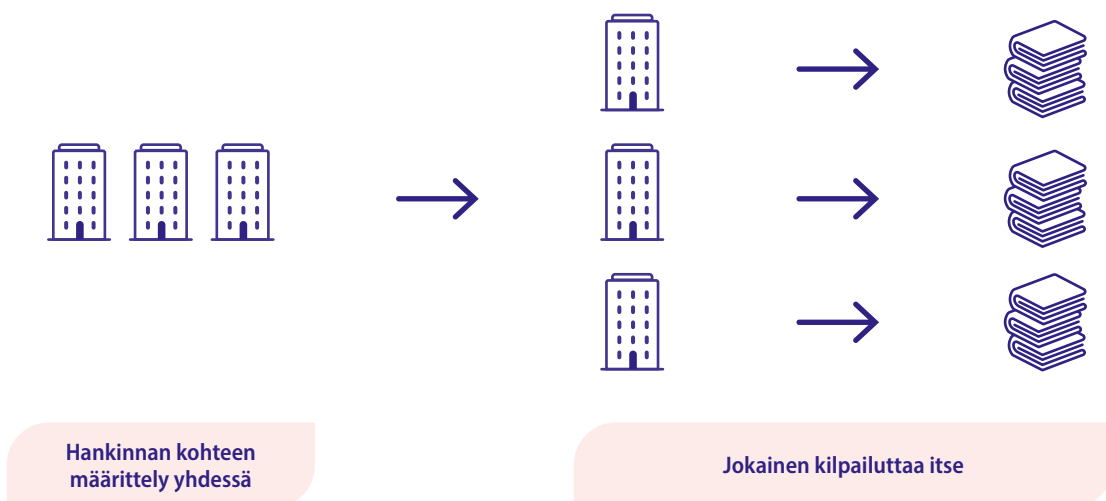
- ✓ Kaikki hankintarenkaassa mukana olevat hankintayksiköt määrittelevät hankinnan kohteen yhdessä, mutta vain yksi hankintayksikkö toteuttaa hankintamenettelyn muiden hankintayksiköiden puolesta.
- ✓ Hankintaan osallistuvat hankintayksiköt vastaavat yhdessä hankintalain säännösten noudattamisesta.

Tarjouspyynnössä on mainittuna kaikkien hankintayksiköiden nimet. Hankintapäätös ja hankintasopimus voidaan tehdä joko niin, että nekin tehdään yhdessä tai jokainen hankintayksikkö voi tehdä omansa. Tällöin kukin hankintayksikkö itse hyväksyy ja allekirjoittaa asiakirjat, ellei allekirjoitusvaltuutusta ole laillisella tavalla valtuutettu toisen tehtäväksi. On tyypillistä, että esimerkiksi tarjouspyynnön voi allekirjoittaa yksi muiden puolesta. Hankintapäätöksen ja sopimuksen osalta on hankintayksikön tyypistä riippuen arvioitava, voiko allekirjoitus- ja päätöksenteko-oikeutta siirtää toiselle hankintayksikölle.

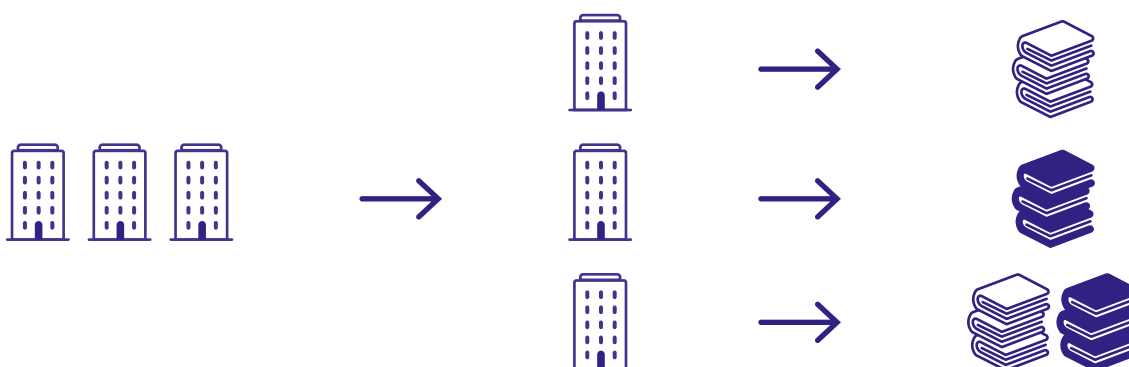
Määritellään yhdessä, mutta kilpailutetaan erikseen

- ✓ Kaikki hankintarenkaassa mukana olevat hankintayksiköt määrittelevät yhdessä hankinnan kohteen, mutta jokainen hankintayksikkö toteuttaa kilpailutuksen itse.
- ✓ Jokainen hankintayksikkö vastaa itse hankintalain noudattamisesta. Tässä vaihtoehdossa ei ole tarpeen sopia valtuutuksista esimerkiksi allekirjoitusten osalta.
- ✓ Kukin hankintayksikkö tekee oman tarjouspyyntönsä ja hankintapäätöksensä.

Koordinoidaan yhdessä, mutta jokainen kilpailuttaa itsenäisesti

- ✓ Hankintayksiköt koordinoivat yhteisesti, mutta jokainen määrittelee omat tarpeensa lopulta itsenäisesti. Mallissa on mahdollista, että hankintayksiköiden tarpeet eroavat toisistaan, eikä hankinnat siten ole täysin samanlaiset hankinnan kohteen osalta.
- ✓ Jokainen hankintayksikkö vastaa itse hankintalain noudattamisesta. Jokainen hankintayksikkö myös toteuttaa kilpailutuksen yksin, eli jokainen tekee tarjouspyynnön, hankintapäätöksen ja hankintasopimuksen itsenäisesti.

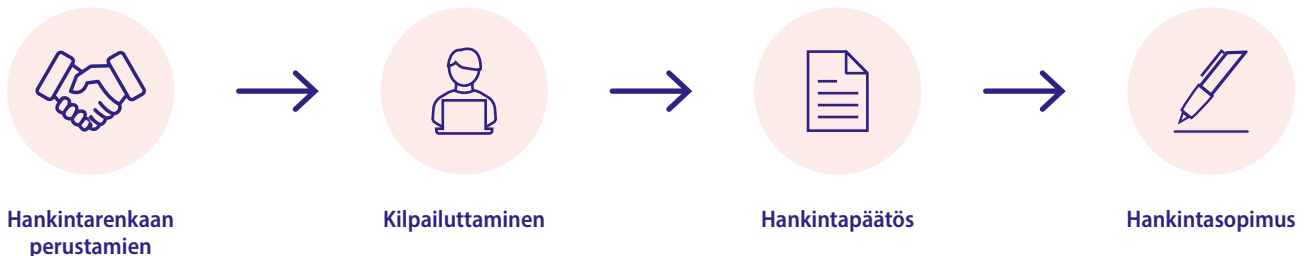

Hankintayksiköt
koordinoivat yhdessä

Jokainen kilpailuttaa itse

Tarvittavat asiakirjat hankintarenkaassa

Käydään seuraavaksi läpi se, mitä asiakirjoja hankintarenkaana toteutettavassa hankinnassa tarvitaan.

Sopimus hankintayhteistyöstä

Hankintarenkaan on suositeltavaa tehdä kirjallinen sopimus yhteistyöstä. Hankintalaki ei edellytä sopimuksen tekemistä.

Yksittäistä hankintaa varten perustettavan hankintarenkaan osapuolet voivat harkita oppaan liitteenä olevan mallisopimuksen hyödyntämistä. Pidempiaikaista hankintarengasta perustettaessa on suositeltavaa keskustella mallisopimuksessa olevat asiat läpi ja kirjata ne sopimukseen.

Kilpailuttamisasiakirjat

On sitten kyse yksittäistä hankintaa tai pidempiaikaista hankintayhteistyötä varten perustetusta hankintarenkaasta, hankintarenkaan kilpailuttaessa hankintaa tarvitaan tavanomaiset kilpailutusasiakirjat, kuten tarjouspyyntö, hankinnan kohteen kuvaus, sopimusluonnos ja hintalomake. Perustamisvaiheessa hankintarenkaassa mukana olevat hankintayksiköt ovat sopineet siitä, hoitaako jokainen hankintayksikkö itse tarjouspyynnön julkaisemisen vai tehdäänkö se keskitetysti.

Hankintapäätökset

Hankintarenkaana toteutettu kilpailutus päättyy hankintapäätökseen. Jokainen hankintarenkaassa mukana oleva hankintayksikkö tekee oman hankintapäätöksen tai hankintarengas voi tehdä yhden yhteisen hankintapäätöksen. Myös jälkimmäisessä tilanteessa on tyypillistä, että jokainen hankintayksikkö tekee päätöksen itse omien päätöksenteko-ohjeidensa mukaisesti.

Hankintasopimukset

Hankintarenkaana toteutettu kilpailutus päättyy hankintasopimuksen allekirjoittamiseen. Hankintarenkaan jäsenet voivat tehdä joko yhden yhteisen sopimuksen tai jokainen hankintayksikkö voi tehdä oman sopimuksen valitun toimittajan kanssa.

Miten hankintarengas perustetaan?

Oppaassa on aiemmin esitetty esimerkit siitä, että hankintarengaan voi perustaa yhtä hankintaa varten tai pysyväksi ratkaisuksi. Seuraavaksi käydään läpi se, miten hankintayksiköt voivat perustaa hankintarengaan.

1. Etsi hankintarengaan osapuolet

Hankintarengaan perustaminen alkaa sillä, että hankintayksikkö on tunnistanut tarpeen tavaralle tai palvelulle. Tarpeen tunnistamisen lisäksi hankintayksikön täytyy löytää muut hankintayksiköt ja avata keskustelu.

Mistä hankintayksikkö voi löytää muita hankintarengaan osapuoleksi haluavia hankintayksiköitä?

- Etsi seudullisen yhteistyön kanavien ja tapahtumien kautta
- Etsi ja kysele verkostojen kautta
- Tutki muiden hankintayksiköiden hankintakalentereita ja ota yhteyttä, jos huomaat hankintakalenterista saman hankinnan kohteen
- Tee LinkedIn-julkaisu, jossa kerrot toiveesta löytää hankintarengaan osapuolia
- Soita hankintayksiköihin ja kysy heidän kiinnostustaan hankkia yhdessä

2. Keskustelkaa hankinnan kohteesta ja toteutustavasta

Hankintarenkaana toteutetun hankinnan onnistuminen vaatii, että mukana olevat hankintayksiköt käyvät aluksi syvällisen keskustelun hankinnan kohteesta, kaikkien osapuolten tavoitteista ja kunkin osallistujan panoksesta hankintarenkaaseen.

Keskustelu kannattaa aloittaa hankinnan kohteesta ja sille kannattaa varata aikaa. Hankintarenkaan osapuolten tulee varmistua siitä, että kaikki ovat varmasti samaa mieltä hankinnan kohteesta. Ennen keskustelua kullakin hankintayksiköllä on oltava selkeä käsitys siitä, mitä ne itse tarvitsevat ja mistä vaatimuksista ne voivat joustaa.

Esimerkkikysymyksiä keskustelun pohjaksi:

- Mitä olemme hankkimassa?
- Millaisia tavoitteita meillä on hankinnalle?
- Olemmeko samaa mieltä hankinnan kohteen vähimmäisvaatimuksista?
- Mitkä ovat sellaisia vaatimuksia, joista voimme joustaa?
- Onko hankinnan kohde riittävän samanlainen?
- Mikä on aikataulu? Onko jollakin hankintayksiköllä aikaraja, josta ei voi joustaa? Onko riittävästi aikaa toteuttaa hankinta hankintarenkaana?
- Sovellammeko kaikki hankintalakia? Vai soveltaako joku erityisalojen hankintalakia?

Hankintarenkaan alkukeskustelussa on tarpeen tunnistaa esimerkiksi se, että hankinnan kohteen kuvauksen tai teknisen erittelyn tekeminen usean hankintayksikön voimin vaatii työtä, jotta kaikkien mukana olevien hankintayksiköiden tarpeet tulevat huomioitua.

Kun keskustelu hankinnan kohteesta on käyty ja hankinnan kohde on riittävän samanlainen, kannattaa keskustelua jatkaa ja varmistaa, että kaikilla on aidosti sama tavoite ja tahtotila.

Esimerkkikysymyksiä keskustelun pohjaksi:

- Vaikuttaako hankinnan kohde hankintayksikön prosesseihin tai toimintatapoihin? Jos kyllä, miten?
- Omaksummeko yhden hankintayksikön tavoitteet ja tahtotilan, johon muut mukaudumme? Vai olemmeko valmiita luomaan uusia toimintatapoja?
- Onko meillä aikaa toteuttaa hankinta yhdessä? Olemmeko varmasti riittävän motivoituneita?
- Kannattaako meidän toteuttaa hankinta yhdessä? Mitkä ovat ne synergiaedut, jotka saavutamme hankintarenkaana?

Kaikki kokemukset hankintarenkaista eivät ole onnistumisia, kuten Espoon kaupungille on joskus hankintarenkaana tehdyssä hankinnassa käynyt:

Hankintarenkaassa saattaa päätyä tilanteeseen, jossa hankinnan valmistelun yleiset haasteet moninkertaistuvat. Hankinta-asiantuntija voi esimerkiksi kohdata vaikeuksia useamman organisaation tavoitteiden yhdistämisessä yhteiseksi tarpeeksi tai törmätä tilanteeseen, jossa yhden organisaation liian kiireisten substanssiasioituntijoiden sijaan substanssitietoa hankinnan kohteesta ovatkin (tai pitäisi olla) tuottamassa useamman organisaation kiireeseen hukkuvat substanssiasiantuntijat. Hankintarenkaana hankintoja tehdessä kannattaakin panostaa erityisesti alkuvaiheessa tehtävään yhteisen tahtotilan selkeyttämiseen ja resursoinnista sopimiseen.

Mikäli hankintayksiköt toteavat, että hankintarenkaana eteneminen on järkevää ja järjestelyllä saavutetaan esimerkiksi volyymituja, on seuraavaksi keskusteltava käytännön toteuttamisesta. Keskustelussa on tarpeen käydä läpi kilpailutusta koskeva käytännön toteutus alkaen markkinakartoituksen toteuttamisesta aina hankintasopimuksen allekirjoittamiseen ja sopimuksen seurantaan saakka. Vastuista ja panoksesta on tärkeää sopia. Vaikka hankintarengas voi säästää työaikaa yhdeltä, se kuitenkin vaatii työtä joltakin toiselta.

Esimerkkikysymyksiä keskustelun pohjaksi:

- Kuka vastaa mistäkin hankintaprosessin vaiheesta?
- Kuka viestii ja kenelle? Milloin ja miten viestitään?
- Mikä on osallistuvan hankintayksikön panos hankintarenkaassa?
- Maksetaanko valmistelevalla hankintayksikölle jotain? Jos maksetaan, kuinka paljon?
- Miten hankintapäätökset tehdään?

Alkuvaiheen huolellinen keskustelu on ratkaisevassa roolissa onnistumisen näkökulmasta katsottuna, kuten esimerkki Espoon kaupungilta kertoo:

”Laajoissa ict-hankintarenkaissa yksi suurimpia onnistumisen esteitä on käytännössä ollut se, että osa mukanaolijoista ei ehdi tai koe merkitykselliseksi antaa omaa panostaan valmisteluun, jolloin osalle hankintarenkaan jäsenistä kohdistuu muita suurempi työtaakka, hankinta saattaa osoittautua joillekin vääränlaiseksi tai riitaa tulee myöhemmin, kun kaikkien tahtotilat eivät ole tulleet riittävän ajoissa ilmi ja ao. tahot havahtuvat tähän vasta, kun ollaan jo todella pitkällä hankinnan valmistelussa. Tällaisessa tilanteessa voi pahimmillaan käydä myös niin, että kukaan ei paneudu riittävästi siihen, mitä ollaan tekemässä, jolloin riskinä on haaskata valtava määrä veronmaksajien rahoja. Jälleen panostus yhteisen tahtotilan muodostamiseen paitsi heti alkuvaiheessa, myös matkan varrella voi olla avaintekijä hankinnan onnistumiselle.”

Edellä esitetyt kysymykset ja niistä syntyvä keskustelu vaikuttaa linjaukseen siitä, julkaiseeko hankintarengas yhden vai useamman tarjouspyynnön.

3. Tehkää kirjallinen sopimus hankintayhteistyöstä

Hankintarenkaan on suositeltavaa pohtia kirjallisen sopimuksen tarve hankintayhteistyöstä, vaikka hankintalaki ei sopimusta edellytä. Sopimuksen tarve ja sen yksityiskohtaisuus vaihtelee hankinnan kohteittain ja hankinnan arvon perusteella ainakin siten, että strategisesti tai arvoltaan merkittävistä yhteistyöhankinnoista on tarpeen sopia tarkemmin.

Hankintarenkaan yhteistyösopimukseen kannattaa kirjata esimerkiksi:

- Hankintarenkaan osapuolet eli mukana olevat hankintayksiköt
- Kunkin mukana olevan hankintayksikön yhteyshenkilöt yhteystietoineen
- Sopimuksen tarkoitus, eli maininta hankintarenkaan perustamisesta. Kiinnitä huomiota muotoiluun siitä, että miten hankintarengas toimii.
- Kunkin mukana olevan hankintayksikön tehtävät ja roolit
  - » Sopimuksen liitteeksi voidaan ottaa taulukko, johon on kirjattu tehtävät, vastuut ja aikataulu tarkemmin.
- Tekeekö jokainen oman hankintapäätöksen vai tehdäänkö vain yksi?
- Tekeekö jokainen oman hankintasopimuksen vai tehdäänkö yhteinen?
- Optiot ja niiden käyttöönottoaminen
  - » Selkeintä on sopia, että jokainen mukana oleva hankintayksikkö voi itse linjata option käyttöönotosta
  - » Jos se ei onnistu esimerkiksi hankinnan luonteen vuoksi, on tarpeen sopia, kuka päättää tai miten päätetään option käyttöönottoamisesta.

- Mikäli hankintamenettelystä valitetaan markkinaoikeuteen, sopimukseen on mahdollista kirjata mahdollisten korvausvaatimukset ja niiden vastuut suhteessa hankintayksiköiden arvioituihin ostomääriin.
- Milloin ja miten yhteistyösopimuksesta on mahdollista irtautua?
- Sopimuseurannasta sopiminen.

Oppaan liitteenä on mallisopimus ja -taulukko vastuista, joita hankintarenkaat voivat hyödyntää.

Suositus hyvästä käytännöstä:

Hankinnan kohteen salliessa hankintarengas voi jakaa hankinnan osiin siten, että kunkin mukana olevan hankintayksikön osuus on oma hankinnan osa-alue. Tällöin jokainen tekee oman hankintapäätöksensä sekä oman hankintasopimuksensa ja tällöin, jos joku hankintarenkaassa mukana oleva hankintayksikkö haluaa irti omasta sopimuksestaan, sillä ei ole vaikutusta muihin hankintarenkaan jäseniin. Myös mahdollisessa markkinaoikeusprosessissa valitus on mahdollista kohdistaa oikeaan osa-alueeseen ja välttää tilanne, että koko hankintarenkaan hankinta on pysähdyksissä valituksen käsittelyn ajan.

Kilpailuttaminen hankintarenkaana

Hankintarenkaan tulee noudattaa hankintalakia kilpailuttaessaan hankintaa. Hankintalain kaikki hankintamenettelyt ovat hankintarenkaan käytettävissä, eli hankintarengas voi valita parhaiten soveltuvan hankintamenettelyn hankintaansa.

Hankintamenettelystä riippumatta tarjouspyynnön alkuun on suositeltavaa kirjata selkeästi se, kilpailuttaako yksi hankintayksikkö muiden puolesta vai kilpailuttavatko hankintayksiköt yhdessä:

Hankintayksiköt A, B ja C kilpailuttavat yhdessä hankinnan kohteena olevat tavarat.

Hankintayksikkö A kilpailuttaa hankinnan kohteena olevat tavarat hankintarenkaan puolesta. Hankintarenkaaseen kuuluvat hankintayksiköt A, B ja C.

Kilpailuttamisesta on kirjoitettu lukuisia oppaita ja käsikirjoja, joten niitä ei käsitellä tässä oppaassa tarkemmin. Lisätietoja löytyy esimerkiksi [Julkisten hankintojen käsikirjasta](#).

Oli kyseessä sitten yhtä hankintaa varten perustettu hankintarengas tai pidempiaikaista yhteistyötä varten perustettu hankintarengas, hankintarenkaana kilpailutettavaan hankintaan ei voi liittyä enää tarjouspyynnön julkaisemisen jälkeen muita hankintayksiköitä eikä sopimusta voi hyödyntää muut kuin ne hankintayksiköt, jotka on mainittu tarjouspyynnössä.

Päätöksenteko

Hankintarenkaassa tulee eteen päätösten tekeminen hyvinkin nopeasti. Etenkin hankinnan valmisteluvaiheessa on tehtävä valtavasti päätöksiä, joista kaikilla voi olla vaikutus hankinnan lopputulokseen. Osa päätöksistä on helppoja ja osa vaikeita. Alkukeskustelussa tulee tämän takia käydä läpi myös se, miten ratkotaan tilanteet, joissa hankintarenkaan osapuolet ovat erimielisiä esimerkiksi hankinnan kohteen vähimmäisvaatimuksesta.

Hankintarenkaisuun osallistuneiden hankintayksiköiden haastatteluissa kävi ilmi, että näkemuseroihin on erilaisia ratkaisuja riippuen hankinnan kohteesta:

- Mikäli valmisteluvaiheessa käy ilmi, että osapuolilla on kovin eriäviä näkemyksiä teknisistä vaatimuksista, voidaan päätyä jakamaan hankinta osiin niin, että kunkin hankintayksikön tarve on oma osa-alueensa.
- Aina osiin jakaminen ei ole vaihtoehto, joten ristiriitatilanteessa se hankintayksikkö, jonka osuus on euromäärältään suurin, voidaan sopia linjaavan asian.
- Jos hankintarengas on toteuttanut useamman hankintamenettelyn yhdessä, hankintayksiköille on voinut syntyä jo käytäntö näihin tilanteisiin: kilpailutuksesta ja valmistelusta vastaava hankintayksikkö linjaa asian.

Hankintaprosessi päättyy kirjallisen hankintapäätöksen tekemiseen.

Hankintalain 123 §:n mukaan hankintayksikön on tehtävä ehdokkaiden ja tarjoajien asemaan vaikuttavista ratkaisuista sekä tarjousmenettelyn ratkaisusta kirjallinen päätös, joka on perusteltava.

Hankintarenkaassa mukana olevien hankintayksiköiden tulee jo hankintarengasta perustettaessa päättää se, miten hankintarengas tekee hankintapäätöksen. Vaihtoehtoina sekä yksittäistä hankintaa varten perustetulla että pidempiaikaista hankintayhteistyötä varten perustetulla hankintarenkaalla on:

1. Jokainen hankintarenkaassa mukana oleva hankintayksikkö tekee oman hankintapäätöksensä
  - » Tämä on hankintayksikön kannalta selkein tapa hoitaa päätöksenteko.
2. Hankintarengas tekee yhden hankintapäätöksen
  - » Kuntien osalta yhteisen hankintapäätöksen perusteen tulee perustua kuntalakiin. Kunnat voivat tehdä yhden yhteisen hankintapäätöksen, jos taustalla on yhteinen toimielin ja yhteistoimintasopimus, yhteinen virka tai sopimus viranomaistehtävän hoitamisesta. Nämä vaihtoehdot ovat toimivia ainakin pidempiaikaisen hankintayhteistyön tilanteessa.
  - » Osakeyhtiömuotoiset ja viranomaishankintayksiköt voivat tehdä yhden yhteisen hankintapäätöksen yhden hankintayksikön allekirjoituksella, jos hankintayksiköiden sisäiset ohjeet sen mahdollistavat ja hankintayksikkö on antanut toiselle tällaisen valtuutuksen.

Viestintä hankintarenkaassa

Hankintarenkaan on hyvä suunnitella myös viestinnän toteuttaminen käytännössä. Kun mukana on useampi organisaatio, tiedon oikea-aikaiseen liikkumiseen on kiinnitettävä huomiota. Pääsääntö on, että hankintarenkaassa on tarve kahdenlaiselle viestinnälle: sisäiselle ja ulkoiselle.

Sisäisellä viestinnällä tarkoitetaan hankintarenkaaseen osallistuvien hankintayksiköiden välistä viestintää valmistelun, kilpailutuksen ja sopimuskauden aikaisesta viestinnästä. Ulkoisella viestinnällä puolestaan tarkoitetaan viestintää potentiaalisille tarjoajille sekä sopimuskumppanille.

Sekä sisäisestä että ulkoisesta viestinnästä voi tunnistaa seuraavia viestintäpisteitä, joissa kaikissa tapahtuu tärkeää tiedon välittämistä joko hankintarenkaassa mukana oleville tai tarjoajille.

Sisäinen viestintä

- Hankinnan kohteen määrittelyiden valmistuminen ja sen kommentointi
- Hankintasopimusluonnoksen valmistuminen ja sen kommentointi
- Tarjouspyynnön valmistuminen ja sen kommentointi
- Tarjouspyynnön julkaiseminen sähköisessä kilpailutusjärjestelmässä
- Tarjouspyynnöstä esitetyt kysymykset ja niihin vastaaminen tiimin kesken
- Tiedottaminen saapuneista tarjouksista
- Tarjousten tarkastaminen tehty ja toimittaja selvillä
- Hankintapäätös on valmis allekirjoitettavaksi
- Hankintasopimuksen allekirjoittaminen

Ulkoinen viestintä

- Mahdollinen markkinakartoitus ja mahdolliset useammat markkinakartoituskierrokset
- Tarjouspyyntö on julkaistu ja siitä tiedottaminen markkinakartoitukseen osallistuneille
- Tarjouspyynnön mainostaminen myös muille esimerkiksi LinkedInissä
- Tarjouspyynnöstä esitettyihin kysymyksiin vastaaminen
- Hankintapäätöksen lähettäminen tiedoksi
- Hankintasopimuksen allekirjoittamisesta viestiminen valitun tarjoajan kanssa
- Hankintasopimuksesta tiedottaminen sopimusta hyödyntäville ryhmille
- Sopimuskauden aikaisiin palavereihin valmistautuminen ja osallistuminen
- Sopimuskauden aikaiset palaverit ja niistä raportointi

Hankintarenkaassa mukana olevien hankintayksiköiden kannattaa sopia alkuvaiheessa sisäisen viestinnän kanava – viestitäänkö sisäisissä asioissa sähköpostitse, yhteisellä Teams-kanavalla vai jossain pikaviestisovelluksessa.

Myös asiakirjojen käsitlemisestä on hyvä sopia – millä tavoin asiakirjat valmistellaan ja miten niitä kommentoidaan tai täydennetään. Hankintarengas voi keskustella, toimitako hankintarenkaassa mukana oleville esimerkiksi oma Teams-kanava, jossa jäsenet voivat keskustella, mutta myös jakaa työstettäviä asiakirjoja.

Sopimusten sitovuus

Perustiedot sopimuksen sitovuudesta

Sopimukset ovat lähtökohtaisesti sitovia. Sopimuksen sitovuudella tarkoitetaan sitä, että kun pätevä sopimus on syntynyt, osapuolilla on velvollisuus noudattaa sopimusta.

Käytännössä osapuolilla on velvollisuus tehdä oma osuutensa sopimuksesta eli tehdä se suorite, johon kumpikin on sitoutunut. Esimerkiksi, jos yhteishankintayksikkö sitoutuu tuottamaan yhteishankintapalvelua ja asiakas sitoutuu hyödyntämään yhteishankintaa, kummankin tulee pitää kiinni näistä velvoitteista.

Sopimuksen sitovuuteen kuuluu sekin, että osapuolet eivät voi tehdä yksipuolisia muutoksia sopimukseen ilman toisen suostumusta. Kumpikaan osapuoli ei voi esimerkiksi irtautua yhteisestä sopimuksesta, jolla on sovittu hankintarenkaana kilpailuttamisesta (ellei sopimuksessa ole tällaista ehtoa).

Sopimussuhteessa edellytetään myös yhteistyötä ja lojaliteettivelvollisuutta sopimuskumppania kohtaan. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että oman edun lisäksi myös sopimuskumppanin etu on pidettävä mielessä, kun osapuoli tekee ratkaisuja, joilla voi olla vaikutusta sopimuskumppaniin.

Sopimuksen sitovuuteen liittyy olennaisesti myös se, että jos sopimuksesta ei pidetä kiinni, kuvaan astuvat seuraamukset rikkomuksesta. Kyseeseen voivat tulla vahingonkorvaus, viivästyskorko, hinnanalennus tai jopa sopimuksen purku.

Yhdessä hankkimiseen liittyy erilaisia sitoumuksia ja sopimuksia, joista on pidettävä kiinni. Luvussa on esitetty yhteishankintaan liittymisen sitovuus, hankintarenkaan yhteistyösopimuksen sitovuus sekä hankintasopimuksen sitovuus niin yhteishankintayksikön kuin hankintarenkaan kautta hankittuna.

Liittyminen tai sitoutuminen yhteishankintaan ja sen sitovuus

Hankintayksikön tulee liittyä tai sitoutua yhteishankintaan, jotta se voi hyödyntää yhteishankintayksikön kilpailuttamia sopimuksia. Yhteishankintayksiköt käyttävät erilaisia ajoittain päivitettäviä liittymismalleja ja -menettelyjä sen mukaan, onko kyse puitejärjestelyyn liittymisestä vai dynaamiseen hankintajärjestelmään osallistumisesta.

Esimerkki: jos hankintayksikkö liittyy Hanselin yhteishankintaan, hankintayksikkö sitoutuu liittymisilmoituksessa tekemään hankinnat yhteishankinnan sisällä:

”Tekemällä liittymisilmoituksen Asiakas sitoutuu tekemään kohteeseen kuuluvat hankintansa puitejärjestelyllä. Asiakas toteuttaa ilmoittamansa ennakoidun arvon ja/tai määrän mukaiset hankintansa puitejärjestelyllä, ellei asiakkaalla ole poikkeuksellisesti perusteltua syytä poiketa puitejärjestelystä. Asiakas vastaa poikkeamisen ja sen perustelujen pitävyydestä.”

”Asiakas voi irtisanoa liittymisen vain perustellusta syytä, kuten hankintaan varattujen määrärahojen olennaisen leikkauksen vuoksi. Liittymisen irtisanomista on tehtävä kirjallinen ilmoitus Hanselille. Irtaantumisen hyväksyttävyydestä vastaa asiakas.”

Sarastian yhteishankintoihin sitoudutaan seuraavanlaisella muotoilulla:

Tällä lomakkeella Asiakas sitoutuu Sarastia Hankintapalveluiden kilpailuttamaan yhteishankintaan. Sitoutumisen myötä Asiakas on velvollinen hankkimaan sopimuksen alaiset tuotteet ja / tai palvelut yhteishankintasopimuksella, ellei kyseessä ole hankintalain tarkoittama lisätilaus tai hankintalain sallima suorahankinta, tai ellei Asiakas ole osittanut hankintaa koskevia varojaan useammalle eri sopimukselle.

Jos hankintayksikkö on sitoutunut esimerkiksi yhden yhteishankintayksikön toimistotarvikkeiden puitejärjestelyyn, ei hankintayksikön tule enää liittyä toisen yhteishankintayksikön toimistotarvikkeita koskevaan yhteishankintaan eikä ostaa toimistotarvikkeita muualta. Kun hankintayksikkö on sitoutunut hankintaan, toisen yhteishankintayksikön sopimuksen kautta ostaminen rikkoo ensimmäisen yhteishankintayksikön liittymisen ehtoja.

Tämä ei kuitenkaan sulje pois tilannetta, jossa hankintayksiköllä on perusteltu tarve käyttää kahta hankintalähdettä hankintamäärien vuoksi. Esimerkiksi silloin, kun yhden yhteishankintayksikön kautta saatavilla oleva volyyymi ei ole riittävä, hankintayksikön toiminnan jatkuvuus voi edellyttää varautumista vaihtoehtoiseen hankintakanavaan tai käyttöön voi olla jokin muu hyväksyttävä peruste. Tällaisissa tilanteissa hankintayksikkö voi sitoutua kahden yhteishankintayksikön yhteishankintoihin, kunhan se toteuttaa kummankin osalta ilmoittamansa ja sitoumuksensa mukaisen volyymin niitä koskevien yhteishankintasopimusten kautta.

Dynaamiseen hankintajärjestelmään liittymisen edellytykset ovat alla olevassa Hanselin esimerkissä huomattavasti kevyemmät:

”Dynaamiseen hankintajärjestelmään liittyminen on vapaaehtoista. Asiakkaalla on oikeus hyödyntää dynaamista hankintajärjestelmää, vaikka se ei olisi tehnyt sitä koskevaa liittymisilmoitusta Hanselille.”

Esimerkeistä huomataan, että yhteishankintayksikön kilpailuttamaan puitejärjestelyyn liittyminen on tiukemmin muotoiltu kuin DPS:n hyödyntäminen. Hankintayksikkö ja yhteishankintayksikkö eivät tee keskenään muita sopimuksia tai sitoumuksia yhteishankinnan hyödyntämisestä mainittujen sitoutumisetä liittymisilmoitusten lisäksi.

Yhteishankintayksiköt arvioivat asiakkaidensa tarpeita ja reagoivat niihin kilpailuttamalla esimerkiksi puitejärjestelyn. DPS:ää perustettaessa ei niinkään kilpailuteta valmista sopimusta, vaan tehdään ikään kuin toimittajien esivalinta tiettyyn hankinnan kohteeseen, kuten työterveyshuollon palveluihin.

Puitejärjestelyn kilpailuttaminen vaatii enemmän, sillä yhteishankintayksikön täytyy tarjoajien soveltuvuusvaatimusten lisäksi määrittellä hankinnan kohde ja ilmoittaa puitejärjestelyn ennakoitu arvo sekä puitejärjestelyn enimmäisarvo tai -määrä. Puitejärjestelyn ennakoitu arvo määrittelee oikeat kilpailuttamissäännöt (kansallinen hankinta vai EU-kynnysarvon ylittävä hankinta), mutta puitejärjestelyn enimmäisarvo tai -määrä määrittää sen, milloin puitesopimusta ei voi enää hyödyntää. Kun hankintailmoituksessa ilmoitettu enimmäisarvo tai -määrä on täynnä, puitejärjestely lakkaa olemasta voimassa eikä sopimusta voi enää hyödyntää.

Yhteishankintayksikön on myös ilmoitettava puitejärjestelyyn sitoutuneet ja puitejärjestelyn käyttöön oikeutetut asiakkaat tarjouspyynnössä. Liittyessään yhteishankintaan hankintayksikön tulee ilmoittaa arvio tulevista ostoistaan. Hankintayksikön arvio tulevista ostoista vaikuttaa yhteishankinnan ennakoituun arvoon ja puitejärjestelyn enimmäisarvoon. Mikäli hankintayksikkö sitoutuu yhteishankintayksikön puitejärjestelyyn, eikä koskaan ostakaan puitejärjestelyn nojalla mitään, on puitejärjestelyn arvot ilmoitettu liian korkeiksi. Puitejärjestelyn kaupallisen onnistumisen kannalta keskeistä on kuitenkin se, että puitejärjestelyn kilpailutus perustuu realistiseen näkemykseen puitejärjestelynä käytävistä hankintayksiköistä sekä hankinnan volyymeistä.

Liittymisilmoituksissa tai sitoutumisilmoituksissa ei ole useinkaan sanktioita siitä, jos hankintayksikkö liittyy yhteishankintaan, mutta ei jostain syystä ostakaan mitään. Sanktion puuttuminen ei tarkoita, että liittymisen voi tehdä rutiinomaisesti ilman pohdintaa. Yhteishankintoihin liittyminen ja arvioidujen ostomäärien ilmoittaminen kasvattaa yhteishankintayksikön tekemän puitejärjestelyn ennakoitua arvoa ja enimmäisarvoa tai -määrää, mikä taas antaa potentiaalisille tarjoajille vääristyneen kuvan tulevista ostoista. Liittyminen yhteishankintaan tulee siten tehdä harkiten.

Hankintayksikön täytyy tuntea tarjolla olevat vaihtoehdot yhteishankintojen suhteen ja tehdä tietoinen valinta, mitä yhteishankintaa se aikoo hyödyntää. Vasta tämän kartoitus- ja pohdintavaiheen jälkeen kannattaa tehdä liittyminen, koska edellä esitetyistä esimerkeistä huomataan, että liittymis- tai sitoutumislomakkeen muotoilu on hankintayksikköä sitova. Olennaista on lukea huolellisesti ne ehdot, joihin yhteishankintaan liittymällä sitoutuu.

Sopimus hankintayhteistyöstä ja sen sitovuus

Hankintarenkaassa mukana olevien hankintayksiköiden on syytä keskustella läpi myös se, miten menetellään, jos joku liittyneistä hankintayksiköistä ei jostain syystä voikaan ostaa kilpailutuksen kohteena olevaa tavaraa tai palvelua. On lisäksi tarpeen pohtia, mikä vaihe on viimeisin vaihe, jolloin voi irtautua.

Hankintarenkaasta irtautumisen mahdollisuus kirjataan yhteistyösopimukseen. Vaihtoehtoja asian kirjaamiseen on useita:

- Irtautuminen ei ole lainkaan mahdollista. Jos hankintayksikkö haluaa mukaan hankintarenkaaseen, hankintayksikön tulee myös sitoutua siihen, että se on mukana hankintasopimuksen allekirjoittamiseen asti.
- Irtautuminen on mahdollista vain painavasta syystä. Painava syy voi olla esimerkiksi se, että hankintaan varatut määrärahat eivät riitä tai rahoitus vedetään kokonaan pois. Myös yllättäen muuttunut tarve voisi olla painava syy. Tällöin kannattaa sopia, että irtautuva hankintayksikkö kuitenkin maksaa oman osuutensa hankintarenkaalle mahdollisesti aiheutuvista kilpailutuskustannuksista siihen saakka, kun hankintayksikkö on mukana.

- Irtautuminen on mahdollista aina siihen saakka, kunnes tarjouspyyntö julkaistaan. Etenkin jos yksi hankintayksikkö julkaisee tarjouspyynnön muiden puolesta, on käsillä viimeinen hetki irtautua, sillä yhden hankintayksikön irtautuminen vaikuttaa hankinnan laajuuteen. Tällaiseen tilanteeseen voi varautua myös sopimussakolla, eli irtautuva hankintayksikkö joutuisi maksamaan esimerkiksi 10.000 euroa irtautumisestaan.
- Jos hankintarengas toimii niin, että hankintayksiköt yhdessä valmistelevat hankinta-asiakirjat, mutta jokainen julkaisee oman tarjouspyyntönsä, ei yhden hankintayksikön irtautumisella ole juurikaan merkitystä.

Hankintasopimus hankintarengaan kilpailutuksen jälkeen

Kilpailutusvaiheen päätyttyä allekirjoitetaan hankintasopimus. Hankintarengas on jo alkuvaiheessa linjannut, tekeekö jokainen oman hankintasopimuksen vai tehdäkö yksi yhteinen. Hankintasopimus sitoo osapuolia sen keston ajan.

Jo tarjouspyynnön liitteeksi tulevaan sopimusluonnokseen kirjataan mm. sopimuksen kesto ja irtisanomista koskevat ehdot. Hankintayksikkö allekirjoittaa hankintapäätöksen jälkeen hankintasopimuksen tai -sopimukset, joilla se sitoutuu noihin ehtoihin. Yhteisen hankintasopimuksen tilanteessa sopimuskaudella voi tulla tarve irtautua sopimuksesta. Jos kaikki hankintarengaan hankintayksiköt ovat yksimielisiä irtautumisesta, on asia suoraviivaista ratkaista. Voi kuitenkin käydä niin, että vain yksi hankintayksikkö haluaa irtautua hankintasopimuksesta.

Hankintarengaan jäsenten kannattaa valmisteluvaiheessa pohtia myös seuraukset sille, jos hankintarengas on tehnyt yhden hankintasopimuksen ja vain yksi haluaa irtautua. On pohdittava, mikä on irtautumisen vaikutus koko sopimukseen, jos toistaiseksi voimassa olevasta sopimuksesta irtautuu vain yksi hankintayksikkö. Irtautumisen mahdollisuuden voi huomioida sopimuksen irtisanomisehtoja laadittaessa esimerkiksi siten, että kukin hankintayksikkö vastaa omasta osuudestaan.

Hyvä käytäntö -suositus:

Jo hankintarengasta perustettaessa kannattaa käydä läpi se, onko tarpeen varautua siihen, että yhteisen sopimuksen tilanteessa joku hankintarengaan jäsen haluaa irtisanoa sopimuksen, kun muut haluavat jatkaa.

Jos tämä nähdään potentiaalisena vaihtoehtona, hankintasopimukseen on syytä ottaa maininta, että irtisanomisehtoa voidaan soveltaa myös niin, että vain yksi hankintayksikkö haluaa irtisanoa sopimuksen.

Hankintasopimuksen toteutumista tulee seurata myös hankintarengassa. Alla hyvä käytäntö Pohjois-Karjalan hankintatoimesta:

”Hankintasopimuksen allekirjoittamisen jälkeen järjestämme usein sopimuskauden aloituspalaverin, johon kutsutaan hankintasopimuksen osapuolet. Palaverissa käydään läpi hankintasopimuksen keskeinen sisältö, tilaamisen tavat, sopimusseurannan konkreettiset keinot ja muut käytännön seikat. Palaverin avulla varmistetaan se, että kaikki oikeat henkilöt ovat tietoisia kilpailutusta sopimuksesta ja sen keskeisistä ehdoista. Lisäksi tapaaminen, vaikka se järjestettäisiin etäyhteydellä, on loistava tapa tutustuttaa sopimuksen vastuuhenkilöt toisiinsa.”

Hankintasopimuksen tekeminen yhteishankinnassa

Yhteishankintayksikön kilpailuttamia yhteishankintoja hyödynnettäessä hankintayksikön tulee yleensä tehdä erillinen hankintasopimus yhteishankinnan sisäisestä hankinnasta riippumatta siitä, onko kyseessä puitejärjestely (yksi toimittaja, ranking tai kevennetty kilpailutus) vai dynaaminen hankintajärjestelmä.

Yhteishankintayksikön kilpailuttamissa yhden toimittajan puitejärjestelyissä yhteishankintayksikkö ja toimittaja ovat solmineet sopimuksen, minkä lisäksi hankintayksikönkin tulee yleensä solmia sopimus toimittajan kanssa. Osassa yhden toimittajan puitejärjestelyissä ei kuitenkaan edellytetä erillisen hankintasopimuksen tekemistä, vaan liittyneet asiakkaat voivat tehdä tilauksia tai muuten hyödyntää puitejärjestelyä suoraan.

Etenkin toistuvissa yhteishankinnoissa hankintayksikön täytyy muistaa tehdä uusi asiakaskohtainen hankintasopimus silloin, kun sopimuskausi vaihtuu. Hankintayksikön on tehtävä uusi asiakaskohtainen sopimus, mikäli yhteishankintayksikkö on esimerkiksi kilpailuttanut yhden toimittajan puitejärjestelyn, ja uudessa kilpailutuksessa jatkaa sama toimittaja.

Yhteishankinnassa tehty hankintasopimus ei eroa sitovuudeltaan hankintasopimuksesta, jonka hankintayksikkö tekee yksin.

Liitteet

Liite 1 Sopimusmalli hankintayhteistyöstä

Liite 2 Yhteistyösopimuksen liite tehtävistä ja vastuista

Liite 1: Sopimusmalli hankintayhteistyöstä

Sopimuksen tausta ja tarkoitus

Hankintayksikkö A, hankintayksikkö B ja hankintayksikkö C sopivat hankintarenkaan muodostamisesta koskien [hankinnan kohde] hankintaa.

[Hankintayksiköt A, B ja C kilpailuttavat yhdessä hankinnan kohteen.

tai

Hankintayksikkö A kilpailuttaa hankinnan kohteen hankintarenkaan puolesta. Hankintarenkaaseen kuuluvat hankintayksiköt A, B ja C.]

Tällä sopimuksella osapuolet sitoutuvat hankintarenkaana toteutettavaan hankintaan.

Osapuolet

[Hankintayksikkö A]	Hankintayksikkö B	Hankintayksikkö C
[y-tunnus]	[y-tunnus]	[y-tunnus]
[osoite]	[osoite]	[osoite]
[yhteys henkilön nimi]	[yhteys henkilön nimi]	[yhteys henkilön nimi]
[yhteys henkilön sähköpostiosoite]	[yhteys henkilön sähköpostiosoite]	[yhteys henkilön sähköpostiosoite]
[yhteys henkilön puhelinnumero]	[yhteys henkilön puhelinnumero]	[yhteys henkilön puhelinnumero]

Hankinnan kohde ja osuus ennakoidusta arvosta

Osapuolet kilpailuttavat hankintarenkaana [määrittele tähän hankinnan kohde].

Kilpailutuksen perusteella solmitaan hankintasopimus/puitesopimus, jonka ennakoitu arvo on yhteensä [xx] euroa (ilman arvonlisäveroa).

Hankintarenkaan osapuolten arvioidut osuudet sopimuksesta ovat seuraavat:

- Hankintayksikkö A: [XX] € (ilman arvonlisäveroa)
- Hankintayksikkö B: [XX] € (ilman arvonlisäveroa)
- Hankintayksikkö C: [XX] € (ilman arvonlisäveroa)

Työnjako

Osapuolet sopivat työnjaosta seuraavaa:

[Hankintayksikkö A huolehtii hankinnan kohteen kuvauksen/teknisen määrittelyn ja hintalomakkeen laatimisesta

Hankintayksikkö B vastaa sopimusluonnoksen laatimisesta

Hankintayksikkö C hoitaa kilpailuttamisen sähköisellä kilpailutusjärjestelmällä ja tarkastaa saapuneet tarjoukset

Tai

Sopimuksen liitteenä on taulukko, johon on kirjattu tehtävät, vastuut ja aikataulu tarkemmin.]

Kustannukset

Osapuolet sopivat kustannuksista seuraavaa [valitse yksi ja poista muut]:

- Hankintayksiköt eivät maksa korvausta toisilleen
- Hankintayksiköt suorittavat korvausta toisilleen seuraavasti: [määrittele]
- Hankintayksiköt jakavat konsultin palkkion seuraavasti: [määrittele + muista sopia konsultin kanssa, että lasku jaetaan tässä suhteessa ja että kullekin hankintayksikölle toimitetaan oma laskunsa]

Hankintapäätöksen tekeminen

[Jokainen hankintayksikkö tekee oman hankintapäätöksensä.

Tai

Hankintayksikkö A on valtuutettu tekemään hankintapäätös hankintayksiköiden B ja C puolesta.]

Hankintasopimuksen allekirjoittaminen

[Jokainen hankintayksikkö tekee oman hankintasopimuksensa.

Tai

Hankintayksikkö A on valtuutettu allekirjoittamaan hankintasopimus hankintayksiköiden B ja C puolesta.]

Optiot ja niiden käyttöönotto

[Jokainen hankintayksikkö päättää itsenäisesti option käyttöönotosta.

Tai

Hankintayksiköt keskustelevat option käyttööntämisestä yhdessä. Hankintayksikkö A valtuutetaan ottamaan optio käyttöön myös hankintayksiköiden B ja C puolesta. Mikäli option käyttöönotosta ei päästä yksimielisyyteen, hankintayksikkö A päättää asiasta.]

Mahdollinen muutoksenhakuprosessi

Mikäli hankintapäätökseen haetaan oikaisua tai siitä valitetaan markkinaoikeuteen, osapuolet vastaavat hankintamenettelyssä tehdystä virheestä yhteisvastuullisesti, kuitenkin siten, että mahdolliset kustannukset jaetaan hankintarenkaan osapuolten hankintasopimusten arvioitujen arvojen suhteessa.

Hankintarenkaasta irtautuminen

[Hankintarenkaasta irtautuminen ei ole mahdollista. Kaikki hankintarenkaassa mukana olevat hankintayksiköt sitoutuvat olemaan mukana hankintasopimuksen allekirjoittamiseen asti.]

Tai

[Hankintarenkaasta irtautuminen on mahdollista vain painavasta syystä. Painava syy voi olla esimerkiksi se, että

- hankintaan varatut määrärahat eivät riitä
- rahoitus vedetään kokonaan pois tai
- yllättäen muuttunut tarve
- [voit määritellä myös oman painavan syyn]

Painavan syyn perusteella irtautuva hankintayksikkö maksaa oman osuutensa hankintarenkaalle aiheutuvista kilpailuskustannuksista siihen saakka, kun hankintayksikkö on mukana.]

Tai

[Irtautuminen on mahdollista aina siihen saakka, kunnes tarjouspyyntö julkaistaan.

Koska hankintayksikkö A julkaisee tarjouspyynnön muiden puolesta, ei hankintarenkaasta voi enää irtautua tämän jälkeen, sillä yhden hankintayksikön irtautuminen vaikuttaa koko hankinnan laajuuteen. Mikäli hankintayksikkö haluaa käyttää irtautumismahdollisuutta, sen tulee maksaa 10.000 euroa irtautumisestaan.]

Tai

[Hankintarenkaassa mukana olevat hankintayksiköt valmistelevat yhdessä hankinta-asiakirjat, mutta jokainen julkaisee oman tarjouspyyntönsä, ei yhden hankintayksikön irtautumisella hankintarenkaasta ole niin suurta merkitystä.]

Sopimuseuranta

[Jokainen hankintarenkaan osapuoli on velvollinen tarkastelemaan sopimuksen toteutumista. Mikäli sopimuksen toteutumisessa havaitaan raportoitavaa tai puutteita, asiasta tulee ilmoittaa hankintayksikkö A:lle. Hankintayksikkö A reklamoi keskitetysti. Hankintayksikkö A kutsuu koolle säännölliset seurantapalaverit.]

Tai

[Hankintarenkaan osapuolet valvovat itsenäisesti sopimuksen toteutumista. Jokainen hoitaa reklamaatiot omasta puolestaan.]

Liitteet

Tehtävät ja työnjako

Sopimuksen allekirjoitukset

Päiväys

Hankintayksikkö A	Hankintayksikkö B	Hankintayksikkö C
Nimi	Nimi	Nimi
Asema	Asema	Asema

Liite 2: Yhteistyösopimuksen liite tehtävistä ja vastuista

Tehtävä	Vastuutaho	Toteuttaja	Tukevat tahot	Milloin valmista?
Tarvemäärittely				
Markkinakartoituksen toteuttaminen				
Hankintailmoituksen ja tarjouspyynnön laatiminen sähköisessä kilpailutusjärjestelmässä				
Sopimusluonnoksen laatiminen				
Tarjouspyynnön ja sen liitteiden sisällön hyväksyminen				
Hankintailmoituksen ja tarjouspyynnön julkaiseminen				
Tarjoajien lisätietokysymysten jättöajan päättymisen seuranta ja kysymysten kokoaminen				
Vastausten laatiminen ja niiden julkaiseminen				
Tarjousten jättöajan päättymisen seuranta				
Tarjousten avaaminen (avaustilaisuuden pöytäkirjan laatiminen/luominen ja allekirjoittaminen)				
Tarjousten tarkastaminen ja vertailu				
Hankintapäätösluonnoksen valmistelu				
Hankintapäätöksen tekeminen, päätöksen antaminen tiedoksi				
Rikosrekisteriotteiden ja muiden todistusten tarkastaminen				
Hankintasopimuksen allekirjoittaminen				
Jälki-ilmoituksen laatiminen ja julkaiseminen				

